

אלא השותה בארבעה כוסות — מזקינן. אנו רק מזיקים אותו.

והשותה בתרי בשתי כוסות, בין ששתה בשוגג בין במזיד אנו מזיקים לו.

ואילו השותה בארבעה כוסות: אם במזיד — אין, אנו כן מזיקים לו. ואם שתי בשוגג — לא מזיקים לו.

ואי אשתלי שכח ואיקרי ונפק, קרה שיצא לו זוגות — מאי תקנתיה?

לינקוט זקפא דידה דימינא ישים את אצבע הגודל הימנית בידא דשמאליה בתוך ידו השמאלית, וזקפא דשמאליה בידא דימיניה. ונימא הכי: אתון ואנא, אתם ואני — הא תלתא ביחד אנחנו שלשה! כלומר, שאין כאן זוגות.

ואי שמיע ליה קול, ואפילו קול של אדם או אשה, דאמר: אתון ואנא הא ארבעה! נימא ליה: אתון ואנא הא חמשה! כדי שלא ישאר בזוגות.

ואי שמיע ליה קול דאמר: אתון ואנא הא שיתא! נימא ליה: אתון ואנא הא שבעה!

הוה עובדא שהשד היה מונה זוגות והוא הוסיף תמיד עוד אחד, עד מאה וחד, ופקע שידא מרוב צער.

אמר אמימר: אמרה לי רישתינחי הגבירה דנשים כשפניות, השולטת עליהן ומלמדת אותן:

האי מאן דפגע בהו, בנשים כשפניות, נימא הכי:

הרי חמימי צואה חמה בדיקולא בזינא, בסלים בזויים — יזדמנו לפומייכו לפיכם [פירוש אחר יהא מזונות לפיכם], נשי דחרשינא, נשים כשפניות!

יהי רצון שאותן שערות ראשיכן שאתן מכשפות בהם קרח קרחייכו — ימרטו!

ואותם פירוורי לחם⁽¹⁾ שאתם מכשפים בהם — פרח פרחייכו! הרוח ישא אותם.

איבדור תבלונייכי, יהיו מפוזרים התבלינים ק"ב-ב שלכם.

פרחא זיקא, ישא הרוח למוריקא חדתא את הכרכום החדש דנקטיתו, שאתן אוחזות בידיכן לכשף בו, נשים כשפניות!

אדחנני וחננכי, כל זמן שחסו עלי מן השמים ואני חסתי על עצמי ואתן חסתן עלי — לא אתיתו לגו לא באתי ביניכם.

השתא, עתה דאתיתי לגו, שבאתי ביניכם, קרחנני וחננכי! יודע אני שהתקררו רחמיכם עלי, וגם רחמי התקררו, שלא חסתי על עצמי.

במערבא, בארץ ישראל, לא קפדי אזוהי על זוגות.

רב דימי מנהרדעא קפיד אפילו ארושמא

1. הריב"ש [צ"ז] מבאר שאין המכשפות עושות את הכישוף בפירוורים, אלא הן מקטירות אותם ואומרות עליהם לחשים והשבעות.

אבל לענין כשפים, במקום שיש נשים כשפניות, אפילו טובא הרבה נמי חישינו, כל שהם זוגות.

כי הא דההוא גברא דגרשה לדביתהו שגירש את אשתו. אינסבה הלכה ונישאה לחנואה בעל חנות יינות.

כל יומא הוה אזיל ושתי חמרא בחנות גרושתו.

הוה קא עברא ליה גרושתו כשפים, ולא קא מהניא לה ביה לא הזיקו לו הכשפים משום דהוה מזדהר בנפשיה בזוגא. שהיה נזהר שלא לשתות שם זוגות.

יומא חד אשתי טובא, שתה הרבה, ולא הוה ידע כמה שתי, משום דעד שיתסר כוסות הוה צייל צלול בדעתו, ואיזדהר בנפשיה שלא יסיים בזוגות.

אבל מכאן ואילך לא הוה צייל, ולא איזדהר בנפשיה, שלא השגיח עוד על המנין.

אפיקתיה בזוגא, הקפידה גרושתו שסיים במספר זוגי של כוסות כדי שיזיקו לו כשפיה.

כי הוה אזיל בהליכתו, גם ביה פגע בו ההוא טעייא ערבי.

דחביתא, כשמוכרים יין חוקקים ועושים פגימות בחבית כמספר האיפות [שם מדה] שמכרו, היה מקפיד שלא להשאיר מספר זוגי של פגימות ולצאת מהחנות.

הוה עוברא ששכחו והשאירו פגימות זוגות, ופקע חביתא.

כללא דמילתא:

כל דקפיד מי שמקפיד יותר מדאי על הזוגות, קפדי בהדיה השדים מקפידים להזיקו. (1)

ודלא קפיד מי שאינו מקפיד כל כך לא קפדי בהדיה.

ומיהו, למיחש מיבעי צריך לחשוש מזוגות.

כי אתא רב דימי אמר: שתי ביצים, ושתי אגוזין, ושתי קישואין, ודבר אחר, יש עוד פרי מלבד הנזכרים לעיל — הלכה למשה מסיני שזוגות מזיקים [אך רק זוגות אלן].

ומסתפקא להו לרבנן מאי ניהו אותו דבר אחר.

ולכן, גזור רבנן בכולהו זוגי — משום דבר אחר.

והא דאמרן לעיל דעשרה, תמניא, שיתא, ארבעה, אין בהן משום זוגי — לא אמרן אלא לענין מזיקין.

חששו חכמים לעוקרם.
"וכל שכן במה שהיה הרגילות אצלם בו כל כך עד שהיה טבעם מקבל בענין חיזוק או חולשה".

וכתב השל"ה שמי שטועה אחריהם — הכורא מניחו בידם! [תורה שבכתב תורה אור בהקדמה לתורת כהנים].

1. הגמרא במסכת נדרים לב א מבארת שמדין "מידה כנגד מידה" מענישים את החושש לניחוש שיוכלו לפגוע בו המנחשים, וכלשון הגמרא: מאן דקפיד — קפדינן ליה!

וכתב שם המאירי, שבאותם זמנים היו המוני העם נמשכים אחרי לחשים ונחשים, וכל שלא היה בהם סרך עבודה זרה או דרכי האמורי, לא

אמר ליה הערבי: גברא קטילא הוא דאזיל
הכא!

אזיל הבקיה לדיקלא מתוך חולי ודאגה נשען
על הדקל.

צווח דיקלא התייבש הדקל מכח הכשפים
של הזוגות, ופקע הוא מת האיש.

אמר רב עזירא: קערות וככרות אם אכל
שתי קערות תבשיל או שתי ככרות, אין בהם
משום זוגות.

כללא דמילתא: כל שגמרו בידי אדם, כגון
קערות או ככר שנעשה בידי אדם, אין בהם
משום זוגות.

גמרו בידי שמים, במילי מיני דמויכל, בדברי
מאכל, כגון פירות וכדומה — חיישינן שמא
הוא אותו "דבר אחר" שחכמים נסתפקו
מהו. (2)

חנות, אם שתה בשתי חנויות, אין בהן
משום זוגות, כי שתי חנויות לא הוי כשתי
כוסות.

פירוש אחר. השותה אפילו שתי כוסות
בחנות אין בו משום זוגות שהמזיקין לא
מקפידים עליו הואיל ואין זה קביעות
לשתות בחנות.

ולעיל בההוא גברא ששתה בחנות של
גרושתו וניזוק. זה היה מחמת הכשפים
שעשתה לו גרושתו].

נמלך, שלא היתה דעתו מתחילה לשתות רק
אחד, ונמלך אח"כ ושתה זוגות — אין בהן
משום זוגות.

אורח, אין בו משום זוגות שהרי אינו יודע
אם יתנו לו עוד לשתות, והוי בכל כוס
נמלך.

אשה, אין בה משום זוגות שהרי היא
כאורח, לפי שאינה קובעת עצמה לשתות.

ואי אשה חשובה היא חיישינן לזוגות, לפי
שהיא קובעת עצמה לשתיה.

אמר רב חיננא בריה דרבי יהושע:
איספרגוס משקה שעשוי מכרוב ויין, ורגילין
לשתותו לרפואה בכל בוקר קודם האכילה
— מצטרף לטובה לבטל הזוגות, אם שתה
שתי כוסות מלבדו.

ואין מצטרף לרעה. שאם שתה אחד אינו
מצטרף ליחשב כזוגות הואיל והוא דבר
רפואה.

אמר רבינא משמיה דרבא: זוגי — לחומרא!

מי שספק לו אם שתה זוגות אם לאו, ישתה
עתה עוד אחד. שממה נפשך: אם לפני כן
שתה זוגות, הרי כיון שדעתו לצרף את
הנוסף הרי הוא מצטרף לטובה. ואם לפני כן
לא שתה זוגות, אינו מצטרף, שהרי הוא
נמלך.

ואסורים משום זוגות אפילו אם האדם עושה
זאת במעשה אחד, כשאוכלם כאחד.

ואם גמרן בידי אדם, אין בהן זוגות מצד
עצמן, ואין בהם איסור אלא אם כן יעשה בהם

2. החזון איש מבאר שיש שני ענינים חלוקים
בזוגות: זוגות במעשי האדם, וזוגות בחפצים.

בחפצים — אם גמרן בידי שמים, כמו
אגוזים או ביצים, יש בהן זוגות מחמת עצמן,

ואמרי לה: זוגי — לקולא! שלא ישתה עתה, לפי שעל ידי שתייתו הוא מגלה דעתו שמקפיד על זוגות.

ואם לפני כן לא היו לו זוגות, הרי מצטרף הנוסף, והמזיקים מקפידים עליו הואיל והוא מקפיד.

ומאידך, אם לא ישתה הרי אף אם שתה מקודם זוגות אין לו לחשוש כי שמא מאחר שהוא אינו מקפיד על זוגות לא יקפידו עליו המזיקים.

אמר רב יוסף: תרי כוסות דחמרא וחד כוס דשיכרא — לא מצטרף כוס השיכר לבטל הזוגות של היין, שכיון שהשיכר חשוב פחות מהיין אינו מצטרף עמהם.

תרי דשיכרא וחד דחמרא — מצטרף, לפי שהיין חשוב יותר מהשיכר.

וסמינוד, שמצינו כעין זה שרק החשוב יותר מצטרף עם החשוב פחות ולא להיפך.

כמו ששנינו במסכת כלים, שישנם שיעורים שונים לכל דבר ודבר לענין קבלת טומאה.

כגון השק, שיעורו לקבל טומאה רק אם יש בו לפחות ארבעה טפחים על ארבעה טפחים, והעור שיעורו חמשה על חמשה טפחים.

ואם חיבר שלשה טפחים מהשק וטפח אחד מהעור, אעפ"י שיש כאן ביחד ארבעה טפחים שהוא שיעור השק, מכל מקום אינו מקבל טומאה.

ולעומת זאת, אם חיבר ארבעה טפחים מהעור וטפח אחד מהשק הוא מקבל טומאה, הואיל ויש כאן ביחד חמשה טפחים.

ושם אומרת המשנה בטעם הדבר, זה הכלל: כל המחובר לו מן החמור ממנו, שהשלים את השיעור על ידי חיבור מדבר ששיעורו קטן ממנו, שהוא נחשב לחמור ממנו — **טמא**.

אבל אם חיבר לו מן הקל ממנו, מדבר שצריך שיעור גדול ממנו — **טהור**.

כי רק החמור מצטרף לקל ולא להיפך.

וכמו כן בעניננו, רק החשוב מצטרף עם הפחות חשוב ממנו.

אמר רב נחמן אמר רב: תרי קמא תכא, שתה שתי כוסות לפני הסעודה, [תכא הוא שולחן, שעליו סועדים] וחד אתכא, ואחד על השולחן, בתוך הסעודה — **מצטרפי כל שלשת הכוסות לבטל הזוגות**.

אבל אם שתה חד מקמי תכא ותרי אתכא — **לא מצטרפין**. שהואיל ושתה בתוך הסעודה שתים לא מועיל לו צירוף לבטל הזוגות.

מתקיף לה רב משרשיא: אטו אנן לתקוני תכא קא בעינן? וכי לתקן את הסעודה אנו באים, שאתה אומר כיון שהסעודה מקולקלת אי אפשר לתקנה.

הרי לתקוני גברא בעינן, שלא יהא עליו

אך במעשי האדם, בכל ענין שיכפול יש משום זוגות. [או"ח קכד לדף קי ב].

האדם מעשה זוגי, כגון אם ישתה שתי שתיות משתי כוסות.

זוגות. ונברא קא מיתקן וקאי על ידי הכוס שקודם הסעודה!

ואומרת הגמרא: **דכולי עלמא שאפילו רב משרשיא מודה שתרי אתכא וחד לבתר תכא — לא מצטרפי.**

כי החיא מעשה דרבה בר נחמני במסכת בבא מציעא [פו א] בשליח המלכות שניזוק משתית זוגות בתוך הסעודה, ואמר רבה שיחזירו את השולחן וישתה עליו עוד כוס.

הרי, אם לא היו מחזירין את השולחן, לא היה מצטרף הכוס השלישי לבטל הזוגות, כי הוא כוס שלאחר הסעודה.

אמר רב יהודה אמר שמואל: כל משקה המזוג מצטרף עם היין. שאם שתה קודם יין מזוג [מעורב במים] ואח"כ שתה משקה אחר, המזוג מצטרף עמו, בין לטובה בין לרעה. שכיון ששניהם מזוגים הרי הם כמין אחד.

קיא-א **חזין מן המים. שאפילו אם עירב מים קרים במים חמים אינם נחשבים על ידי כך למשקה מזוג, לפי שאין הבדל בין מים קרים לחמים, ושניהם נחשבים למין אחד, ולכן אינם מצטרפין עם היין המזוג.**

ורבי יוחנן אמר: אפילו מים מזוגים מצטרפין ליין מזוג.

אמר רב פפא: לא אמרן, רבי יוחנן לא אמר שמים מזוגים נחשבים למזוג אלא כשמזוג מים חמימי לגו לתוך קרירי, או קרירי לגו חמימי.

אבל אם מזוג חמימי לגו חמימי, או קרירי לגו קרירי — לא הוי מזוג, שבזה לכולי עלמא נחשב למין אחד.

אמר ריש לקיש: ארבעה דברים העושה אותן דמו בראשו, שמעניש את עצמו ומתחייב בנפשו, חובת דמו נדרשת ממנו לאחר מיתתו.

וכולן משום רוח רעה.

אלו הן:

א. הנפנה, עושה צרכיו בין דקל לכותל.

ב. והעובר בין שני דקלים.

ג. והשותה מים שאולין.

ד. והעובר על מים שפוכין. ואפילו שפכתו אשתו בפניו.

ומבארין את כל הארבעה דברים:

א. הנפנה בין דקל לכותל: לא אמרן אלא דלית ליה ארבע אמות בין הדקל לכותל, כיון שלא השאיר מקום לשידה שתוכל לעבור שם היא מזיקתו. אבל אית ליה ארבע אמות — לית לן בה.

וכי לית ליה ארבע אמות נמי לא אמרן אלא דליכא דרכא אחרינא, שאין דרך אחרת שהשידה יכולה ללכת שם. כי אז, כיון שהוא בא בגבולה ומפריע לה מללכת בדרכה היא מזיקתו. אבל אי איכא דרכא אחרינא — לית לן בה.

ב. והעובר בין שני דקלים: לא אמרן אלא דלא פסקינהו רשות הרבים, שרשות הרבים לא מפסיקה בין שני הדקלים. אבל פסקינהו רשות הרבים — לית לן בה! שאין לשידה רשות להזיק שם כיון שהרבים משתמשים בדרך זו, אינה יכולה לגזולם.